

شناسایی پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی (مطالعه موردی: مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان های شمال کشور)

غلامحسین رحمان نیا^۱، صدیقه طوطیان اصفهانی^{۲*} و غلامرضا هاشم زاده خوراسگانی^۳
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۸/۲۴ و تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۳/۱۳

چکیده

هدف پژوهش شناسایی پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی است. این پژوهش از نوع کمی و به روش توصیفی-پیمایشی انجام گرفته است. روش جمع آوری اطلاعات از طریق مطالعات اسنادی و پرسشنامه محقق ساخته می باشد. جامعه آماری را تمامی مدیران و کارشناسان در ادارات کل ورزش و جوانان، مربیان و ورزشکاران استان های شمال کشور تشکیل دادند که بالغ بر ۶۳۵ نفر بودند. نمونه آماری طبق فرمول کوکران ۲۰۰ نفر تعیین شد و به روش تصادفی انتخاب و نظرخواهی گردید. تجزیه و تحلیل داده ها با نرم افزارهای SPSS و Lisrel انجام گرفت. یافته ها نشان داد که تمامی عوامل مؤثر پیامدی شامل بهبود روند واگذاری اماکن و فضاهای ورزشی، تشدید نظارت بر فرآیند خصوصی سازی، استقرار سیستم اطلاعاتی شفاف و بی طرف، انتقال صحیح مالکیت و مدیریت به بخش خصوصی، توانمندسازی بخش خصوصی جزء عوامل پیامدی مؤثر در اجرای خصوصی سازی می باشد. پیامدهای عوامل تاثیرگذار بر قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی منجر به ایجاد تغییر و تحول در روش های اجرایی متناسب با ویژگی های مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان های شمال کشور می گردد.

واژه های کلیدی: پیامد خصوصی سازی، اماکن و فضاهای ورزشی، ماده ۸۸ قانون، مناطق کمتر توسعه یافته روستایی.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲. دانشیار گروه مدیریت دولتی، واحد تهران غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول):
tootian_ir@yahoo.com
۳. دانشیار گروه مدیریت صنعتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

خصوصی سازی در شکل ظاهری عبارت است از فرآیندی که طی آن وظایف و تأسیسات بخش دولتی در هر سطحی به بخش خصوصی انتقال داده می شود. اما خصوصی سازی در مفهوم حقیقی به اشاعه فرهنگ در کلیه سطوح جامعه اطلاق می شود که دستگاه قانون گذاری، قوای قضائیه، مجریه و تمامی آحاد یک جامعه ملزم به انجام وظایف و مسئولیت های مربوط به جامعه خود هستند و هیچ نهاد و قدرتی نمی تواند آن ها را از انجام مسئولیت شان باز دارد (زارع و همکاران، ۱۳۹۳). امروزه در کشورهای توسعه یافته، ارزش افزوده صنعت ورزش بخش چشمگیری از محصول ناخالص داخلی را تشکیل می دهد و نقش مهمی در ایجاد درآمد، اشتغال، تفریح و سرگرمی دارد. تجربه کشورهای موفق حاکی از آن است که اگر خصوصی سازی پس از مطالعات جامع و بر اساس برنامه ریزی دقیق انجام نشود، بسترهای لازم برای اجرای آن فراهم نشود و بر فرآیندها در حین و پس از آن نظارت نشود، اجرای آن افزایش بی عدالتی و بروز نارضایتی عمومی را در پی دارد (باتلر، ۲۰۰۳: ۵۱).

بند سه از اصل سوم قانون اساسی اشاره به رایگان بودن آموزش و پرورش و تربیت بدنی در سراسر کشور و تکلیف دولت برای فراهم نمودن امکانات رایگان آن دارد لیکن مصوبه برنامه های خصوصی سازی و به ویژه اجرای ماده ۸۸ قانون بخشی از مقررات مالی دولت عملاً این امکان را از سازمان های متولی امر ورزش و تربیت بدنی سلب نموده و آنان را در برابر پارادوکس بزرگ اجرای قانون و از طرفی منافع عامه قرار داده است. این معضل در استان های شمال کشور شامل استان های گیلان، مازندران و گلستان که هر یک بیش از ۱۰۰۰ روستا تحت پوشش داشته و بیشتر آنها در مناطق کمتر توسعه یافته قرار دارند، نمود بیشتری پیدا کرده است. مناطقی که بخش خصوصی در آن از توسعه یافتگی لازم برخوردار نیست و امکان کسب درآمد محدود بوده و جذابیت زیادی برای سرمایه گذاری ندارد. نارسایی های موجود در زمینه مدیریت مالی بخش دولتی در ورزش کشور همه نگاه ها را به سمت بخش خصوصی معطوف کرده و منجر به این سؤال مهم شده که پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی در مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان های شمال کشور چگونه باید باشد؟

امروزه تأسیسات دولتی ورزشی از لحاظ کارایی عملیاتی و عملکرد مالی در حد کمتر از مطلوب هستند و چندان دلخواه عموم جامعه نیستند؛ از این رو بسیاری از تأسیسات ورزشی که کاملاً در مالکیت دولت هستند و به شکل دولتی اداره

می‌شوند، با کمبود بودجه مواجه هستند. این وضعیت سبب حذف یا کاهش خدمات و رویدادهای ترتیب داده شده به وسیله این مؤسسات شده است (زردشتیان و همکاران، ۱۳۹۸). اهمیت دیگر پرداختن به موضوع پژوهش حاضر از آنجا ناشی می‌شود که امروزه تقریباً تمامی کشورها برای نقش و جایگاه خصوصی سازی در بخش ورزش، اهمیت ویژه‌ای قائل هستند. به طور کلی دولت‌ها اقدام‌هایی را نیز در این راستا انجام داده‌اند که نتایج آن مثبت بوده است (محرّم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۴). انجام این پژوهش نگرشی تازه به برنامه‌های خصوصی سازی داشته که آن را به عنوان یک ضرورت و راهگشا جهت بهبود شرایط کنونی معرفی می‌کند. این پژوهش سعی دارد فرآیند خصوصی سازی را هم از منظر منافع و ظرفیت‌های بخش خصوصی و هم توجه به عدالت، مصلحت و منافع عامه مورد توجه و بررسی قرار داده و مدلی مناسب به ویژه برای مناطق کمتر توسعه یافته روستایی ارائه نماید. با بهره‌گیری از نتایج این تحقیق بخش مهمی از مناطق کمتر توسعه یافته روستایی در شمال کشور که در حال حاضر امکان بهره‌مندی از اماکن و فضاهای ورزشی را نداشته یا بسیار کم دارند از این ظرفیت برخوردار و همچنین امکان استفاده این الگو و مدل برای سایر مناطق محروم و کمتر توسعه یافته روستایی کشور نیز فراهم می‌گردد.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

از بُعد علمی خصوصی سازی یک مسأله اساسی در بخش ورزشی است که موضوعی جدید و مهم در این حیطه به شمار می‌رود. روند فزاینده رقابت‌های ورزشی، اقبال تمامی اقشار جامعه به شرکت در برنامه‌های ورزشی و امور مربوط به آن و نیز گوناگونی و تعدد مشاغل در این زمینه نیاز به فعالیت بخش خصوصی و استفاده از مدیران تعلیم دیده را بیش از پیش به وجود آورده است (خلیلی و همکاران، ۱۳۹۱).

حاکمیت نگرش دولتی عواقب ناخواسته‌ای ممکن است داشته باشد؛ برای مثال، مدیران دولتی کشورهای در حال توسعه تابع تغییرات و جابه‌جایی‌های افراد با نفوذ سیاسی در سطح هیأت حاکمه هستند، بیشتر مادی‌گرا و حقوق‌بگیر هستند، با مدیریت استراتژیک و اهداف بلند مدت و کوتاه‌مدت بیگانه هستند؛ کارایی آنان سنجیده نمی‌شود و پاداشی به آن تعلق نمی‌گیرد، بنابراین فقدان انگیزه در بین آنان کاملاً مشهود است (رضوی و همکاران، ۱۳۹۶: ۵۴). بنابراین پر واضح است که سازمان‌های ورزشی دولتی نیز همانند سایر ارگان‌ها به صورت درون‌گرا و انحصارگر عمل می‌کنند و از لحاظ کارایی عملیاتی و عملکرد مالی پایین‌تر از سطح مطلوب قرار دارند؛ در نتیجه این امر باعث ناکارآمدی عملکرد، عدم نگهداری

منابع، نبود رقابت مؤثر، حذف و یا کاهش خدمات استاندارد می شود که این موارد صنعت ورزش ایران را با مشکل مواجه کرده اند (سجادی و همکاران، ۱۳۹۲).

در واقع، فرآیند خصوصی سازی فرآیندی اجرایی، مالی و حقوقی است که دولت ها در بسیاری از کشورهای جهان برای انجام اصلاحات در اقتصاد و نظام اداری کشور، آن را اجرا می کنند و در این میان اشتباهی که روی می دهد، این است که گاهی تصور می کنند، خصوصی سازی کنار گذاشتن دولت و نقش آن در جامعه است؛ در حالی که آنچه از اجرای سیاست مورد نظر است، کمتر شدن دخالت و مشخص کردن میزان و مقاصد این دخالت است (صیادی و همکاران، ۱۳۹۸). باید توجه داشت، در صورتی هدف اصلی خصوصی سازی؛ یعنی افزایش کارایی محقق می شود که علاوه بر واگذاری مالکیت اماکن و فضاهای ورزشی به بخش خصوصی، حمایت فرهنگی، قانونی، مادی و معنوی، امکانات و تسهیلات، منابع سخت افزاری و زیربنایی و در نهایت، مدیریت و کنترل اماکن یاد شده نیز باید واگذار شوند (احمدی و همکاران، ۱۳۹۷). منظور از خصوصی سازی در صنعت ورزش، ایجاد شرایط لازم در جهت تعمیم و گسترش تربیت بدنی و ورزش در کشور با استفاده از سرمایه گذاری بخش خصوصی است. با نگاهی به تعاریف متعدد خصوصی سازی می توان مفاهیمی از قبیل بهبود عملکرد، انتقال مالکیت و مدیریت، آزادسازی، ایجاد شرایط رقابت کامل و حذف مقررات دست و پاگیر دولتی را نیز از جمله مفاهیم خصوصی سازی دانست (مومنی فر و همکاران، ۱۳۹۹).

یافته های کرمزاده و نصیری (۱۴۰۲) در خصوص فراتحلیل عوامل و موانع مؤثر بر خصوصی سازی ورزش در ایران نشان داد که از بین عوامل، متغیر مدیریتی با اندازه اثر ۰٫۸۰۲ و از بین موانع، متغیر اقتصادی با اندازه اثر ۰٫۴۳۸، بیشترین تأثیر را بر خصوصی سازی ورزش کشور داشتند. از آنجا که موضوع خصوصی سازی از مباحث بسیار پیچیده و چندوجهی است، محققان پیشنهاد می کنند که استفاده از مشاوران ورزشی - اقتصادی قوی و مجرب می تواند زمینه های خصوصی شدن ورزش کشور را فراهم کند و برای سرعت بخشیدن به روند خصوصی سازی، تنظیم قوانین و مقررات روشن و شفاف مرتبط با اجرای سیاست های خصوصی سازی ورزش می تواند بسیار مؤثر و مفید باشد. مطالعات پناهی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد که ساختار اقتصادی کشور به عنوان عامل و مانع تأثیر گذار اول و عملکرد اجرایی دولت به عنوان عامل دوم، موانع اجرای خصوصی سازی در ایران هستند. از دیگر عوامل اثر گذاری که با روش متاستز به دست آمد می توان به قوانین و مقررات، ساختار سازمانی شرکت های واگذار شونده، عوامل فرهنگی - اجتماعی و روان شناختی، عوامل مالی و حسابداری و عوامل انگیزشی نیز اشاره نمود. مطالعات گذشته با محوریت موانع خصوصی سازی در ورزش انجام گرفته

که نشان داده‌اند نبود برنامه‌ریزی، بهره نگریدن از حق پخش تلویزیونی و نبود زیرساخت‌های مناسب (سلطان‌حسینی و همکاران، ۱۳۹۶)، کاهش شدید کمک‌های دولتی به بخش ورزش و نبود فرآیندی برای جذب مشارکت بخش خصوصی در سازمان‌های ورزشی (گائینی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۸۵)، تناسب نداشتن میزان سرمایه‌گذاری دولت در بخش ورزش با رشد جمعیت و متقاضیان ورزش، مشکلات مالی و آموزشی، نبود قوانین حمایتی تولید و توزیع، نبود تشکیلات تخصصی در وزارت ورزش و جوانان (ناصح، ۲۰۱۳ و غدیری علمداری، ۱۳۹۴: ۱۰۲)، موانع اقتصادی، اطلاعاتی و بازار سرمایه، مدیریتی، قانونی و حقوقی، فرهنگی و اجتماعی، حمایتی و تشویقی و سیاسی (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۴ و خسروی، ۲۰۱۶)، نبود ضمانت مالی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، گرانی زمین و مشکل تهیه تجهیزات فیزیکی مورد نیاز، نبود قانون و آیین‌نامه‌های خاص برای ایجاد باشگاه‌های جدید، نبود آیین‌نامه خاص برای واگذاری زمین، همکاری نکردن شهرداری‌ها، مشکلات صدور مجوز برای باشگاه و مراکز ورزشی، کمبود نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، کمبود امکانات آموزشی ضمن خدمت برای مدیران باشگاه‌ها، نبود مدیریت و روش‌های مناسب اداره باشگاه‌های بخش خصوصی، نبود برنامه‌های حمایتی از بخش خصوصی، نبود قانون متناسب در مورد تسهیلات بانکی، اعطا نشدن وام‌های بلندمدت کم‌بهره، اختصاص نیافتن معافیت‌های مالیاتی و گمرکی، حمایت نکردن از تولیدکنندگان کالاهای ورزشی، نرخ زیاد سود تسهیلات اعطایی به بخش‌های خدماتی از جمله ورزش، تعدد مراکز تصمیم‌گیری و نبود تعامل لازم بین سازمان‌های مرتبط، بی‌میلی مردم برای هزینه کردن در امور ورزشی، ضعف تبلیغات و فرهنگ‌سازی مناسب در مطبوعات و صداوسیما و قوانین سختگیرانه نهادهای دولتی از جمله مهم‌ترین چالش‌ها و موانع ورود بخش دولتی به صنعت ورزش کشور معرفی شده‌اند (صیادی و همکاران، ۱۳۹۸).

همچنین؛ طبق نتایج پژوهش‌های متعدد داخلی و خارجی، بخش خصوصی به دلیل مزایای حاکم بر آن شامل عوامل مدیریتی و سازمانی قوی (افشاری و همکاران، ۱۳۹۷)، شفافیت در مورد هزینه و درآمد واقعی (تاری و همکاران، ۱۳۹۲)، ورود فن‌آوری‌های جدید، مشتری‌مداری و سرعت انجام پروژه (طاهری، ۱۳۸۴: ۴۳)، تفاوت محیط سرمایه‌گذاری در ورزش و جاذبه‌های متمایز آن با سایر محیط‌های صنعتی و اقتصادی (شانک و همکاران، ۲۰۱۴: ۶۱)، جذب سرمایه

^۱Nasseh

^۲Shank et al

هواداران و فروش سهام (کرامپتون؛ ۲۰۱۴)، تخصص گرایی، صرفه جویی در مقیاس، استفاده از تجربیات گذشته، ساختار عملکردگرا، انعطاف پذیری و سرعت در تصمیم گیری ها (کشوچ؛ ۲۰۰۴: ۵۳)، توانایی توسعه روابط بر اساس اعتماد و سود متقابل، ساختارهای تخت و مؤثر، برخورداری از سیستم ارزیابی عملکرد برای ارتقای کیفیت و توانایی تخصیص منابع و مدیریت ریسک، به ایجاد هم افزایی های مؤثر و مثبت در اقتصاد می انجامد. اهداف اصلی خصوصی سازی در تمام کشورها؛ یعنی ارتقاء بهره وری بنگاه های اقتصادی، ایجاد محیط رقابتی، کاهش انحصار دولتی، جذب سرمایه های خارجی و افراد متخصص، افزایش مشارکت مردم و در نهایت ایجاد اقتصاد باز، می توانند مؤثر عمل کنند (صیادی و همکاران، ۱۳۹۸). کاراکوچ و همکاران^۳ (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان خصوصی سازی فضاهای عمومی و حق شهر در ایالات متحده نشان داد که خصوصی سازی فضاهای عمومی شهری منجر به دو موضع متضاد در خصوص حقوق خصوصی یا عمومی بر یک مکان می شود. این مقاله به بررسی مشکلات مناطق شهری در خصوص خصوصی سازی فضاهای عمومی و در نتیجه واکنش شهروندان به مطالبه حق شهر در اشکال مختلف بسیج اجتماعی می پردازد. پانجایتان^۴ (۲۰۲۱) در تحقیق خود بیان می کند که شهرهای اندونزی نیز مانند سایر شهرهای کشورهای توسعه یافته خصوصی سازی فضای عمومی را تجربه می کنند، با این حال، جامعه اندونزی نسبتاً متفاوت از نظریه های موجود پاسخ داد. ارزش های محلی نقش مهمی در شکل دادن به دیدگاه مردم ایفا کرده اند و افرادی که دارای ارزش های اخلاقی مذهبی و محلی هستند، واکنش های سهل آمیزی برای کنترل در فضای عمومی ایجاد می کنند.

روش شناسی پژوهش

هدف اصلی پژوهش شناسایی پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی (مطالعه موردی: مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان های شمال کشور) است. پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کمی می باشد که به روش تحقیق از نوع توصیفی-پیمایشی انجام گرفته است. روش جمع آوری اطلاعات از طریق مطالعات اسنادی و پرسشنامه

^۱Crompton

^۲Keshock

^۳KARAKOÇ et al

^۴Panjaitan

محقق ساخته (بر اساس انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با خبرگان^۲ می‌باشد. جامعه آماری تحقیق را تمامی مدیران و کارشناسان اجرایی در ادارات کل ورزش و جوانان و مربیان و ورزشکاران سازمان‌های ورزشی استان‌های شمال کشور (گیلان، مازندران و گلستان) تشکیل دادند که بالغ بر ۶۳۵ نفر بودند. نمونه آماری طبق فرمول کوکران ۲۰۰ نفر تعیین شد و به روش تصادفی انتخاب و نظرخواهی گردید. نمونه بر اساس تعداد قابل کفایت جهت مدل‌سازی در نرم‌افزار (لیزرل) به تعداد ۱۰ برابر سؤالات متغیر دارای بیشترین تعداد سؤال برآورد شد. پرسشنامه در مقیاس ۵ ارزشی لیکرت (بسیار کم = ۱ تا بسیار زیاد = ۵) تنظیم شده بود. به منظور بررسی روایی محتوایی، پرسشنامه تدوین شده در اختیار تعدادی از اساتید خبره دانشگاهی مرتبط و تعدادی از مدیران حوزه اجرایی ورزش قرار گرفت؛ بعد از تأیید روایی محتوایی، ابتدا ابزار در یک مطالعه راهنما بین افرادی از جامعه آماری توزیع شد، سپس از طریق روش آلفای کرونباخ، پایایی یا ثبات درونی آن با نرم‌افزار اسپس اس ۲ محاسبه و تأیید شد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی از طریق نرم‌افزار اسپس اس ۲ نسخه ۲۰ و در آمار استنباطی به منظور مدل‌یابی معادلات ساختاری و سنجش روابط چندگانه بین متغیرها با نرم‌افزار لیزرل^۳ انجام گرفته است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی نشان داد که بخش قابل توجهی از جامعه آماری را مردان تشکیل داده‌اند و همچنین افراد با مدرک تحصیلی دکتری بالاترین فراوانی را داشتند. جدول ۱ فراوانی جامعه آماری را به تفکیک جنسیت و مدرک تحصیلی نشان می‌دهد.

^۱ مقاله بر گرفته از رساله دکتری به روش ترکیبی (کیفی و کمی) می‌باشد.

^۲ SPSS

^۳ Lisrel

جدول ۱- فراوانی و درصد جامعه آماری به تفکیک جنسیت و مدرک تحصیلی

جنسیت	فراوانی	درصد	میزان تحصیلات	فراوانی	درصد
مرد	۱۵۷	۷۸/۵	کارشناسی	۱۰۲	۵۱
زن	۴۳	۲۱,۵	کارشناسی ارشد	۷۷	۳۸,۵
جمع	۲۰۰	۱۰۰	دکتری	۲۱	۱۰,۵
			جمع	۲۰۰	۱۰۰

ماخذ: یافته‌های تحقیق

برای تحلیل سؤال اصلی تحقیق (پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی در مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان‌های شمال کشور چگونه است؟) از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده گردید. با توجه به ادبیات تحقیق برای پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی ۵ گویه شناسایی شد که همگی مورد آزمون قرار گرفتند. در این مرحله، عواملی که نامربوط و از همبستگی پایین برخوردار باشند حذف می‌گردند. برای بررسی کفایت داده‌ها جهت تحلیل عاملی اکتشافی، از آزمون KMO و بارتلت استفاده شد که جدول ۲ نتایج آزمون KMO و بارتلت را نشان می‌دهد.

جدول ۲- آزمون KMO و بارتلت به منظور کفایت لازم برای انجام تحلیل عاملی اکتشافی

اندازه‌گیری کفایت نمونه‌گیری (KMO)	۰/۸۵۷	
آزمون بارتلت	کای اسکوار	۶۹۶۸/۸۸۸
	درجه آزادی	۲۵۳۳
	میزان معنی داری	۰/۰۰۰

ماخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به جدول ۲ عدد KMO برابر با (۰/۸۵۷) و Sig آزمون بارتلت نیز برابر با (۰/۰۰۰) می‌باشد. بنابراین داده‌ها از کفایت لازم جهت انجام تحلیل عاملی اکتشافی برخوردار هستند.

با توجه به مصاحبه با خبرگان و مفاهیم استخراج شده، ابعاد مدیریتی، قانونی-حقوقی، فرهنگی-اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در قالب عوامل تسهیل‌گر یا عوامل موانع اجرایی بر عوامل پیامدی تأثیرگذار است. به طور خلاصه برخی از این ابعاد به شرح ذیل می‌باشد:

ابعاد مدیریتی:

- فقدان راهبرد و برنامه‌ریزی خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی مناطق کمتر توسعه یافته
- ضعف مهارت‌های مدیریتی و اجرایی در واگذاری اماکن و فضاهای ورزشی به بخش خصوصی
- تشدید نظارت بر فرآیند خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی مناطق کمتر توسعه یافته استان‌های شمال کشور

ابعاد قانونی-حقوقی:

- نبود قوانین حمایتی از بخش خصوصی در مناطق کمتر توسعه یافته
- قوانین سختگیرانه نهادهای مختلف
- عدم شفافیت قانونی
- عوامل فرهنگی-اجتماعی:
- افزایش مشارکت مردم در واگذاری اماکن و فضاهای ورزشی
- افزایش آگاهی نسبی شهروندان از خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی

عوامل اقتصادی:

- فراهم کردن فرصت برابر سرمایه گذاری بخش خصوصی در اماکن و فضاهای ورزشی
- نبود ضمانت مالی برای سرمایه گذاری بخش خصوصی در اماکن و فضاهای ورزشی
- عدم سوددهی برای مشارکت کنندگان بخش خصوصی در مناطق کمتر توسعه یافته

عوامل سیاسی:

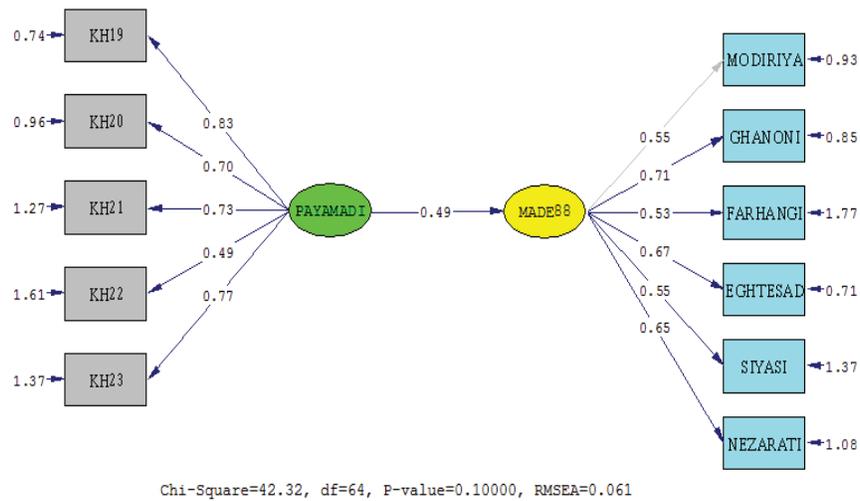
- تدوین سیاست‌های حمایتی از سرمایه گذاری بخش خصوصی در اماکن و فضاهای ورزشی
- رقابت غیرمستقیم دولت با بخش خصوصی در سرمایه گذاری در اماکن و فضاهای ورزشی

جدول ۳- تحلیل عامل اکتشافی پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی

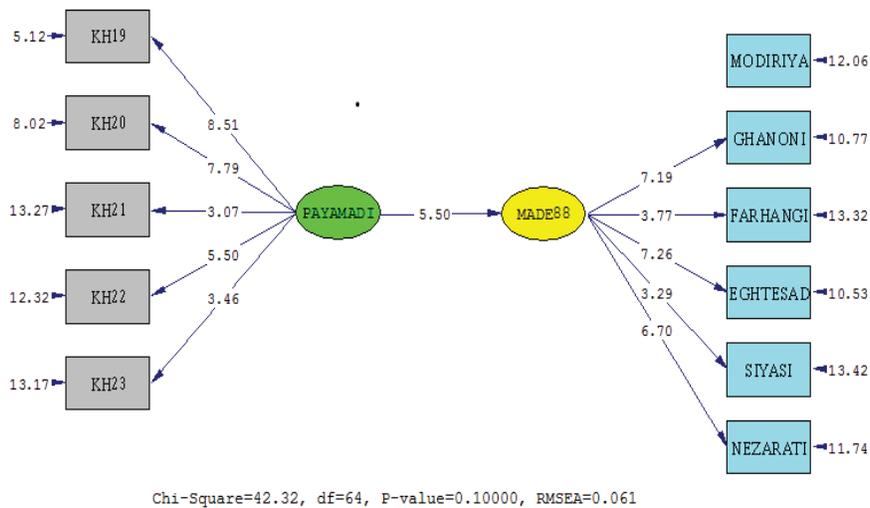
مؤلفه	گویه‌ها	
پیامد	بهبود روند واگذاری اماکن و فضاهای ورزشی	۰/۹۸
	تشدید نظارت بر فرایند خصوصی سازی	۰/۶۶
	استقرار سیستم اطلاعاتی شفاف و بی طرف	۰/۶۳
	انتقال صحیح مالکیت و مدیریت به بخش خصوصی	۰/۵۳
	توانمندسازی بخش خصوصی	۰/۶۵

ماخذ: یافته‌های تحقیق

بعد از انجام تحلیل عاملی اکتشافی، مدل تحلیل عاملی تأییدی مربوط به پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی، مدل خروجی به صورت تخمین استاندارد و اعداد معنی داری است. این مدل شامل کلیه پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی می‌باشد. اعداد روی فلش‌ها بیانگر مقدار بار عاملی متغیرها بوده و نمایانگر میزان هر کدام از آنها است. شاخص‌های برازش مدل با توجه به شکل ۱ از مناسب بودن مدل اندازه‌گیری پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی با مقدار RMSEA برابر ۰/۰۶۱ می‌باشد و با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ است نشان‌دهنده میانگین مجذور خطاهای مدل مناسب است. همچنین مقدار کای‌دو به درجه آزادی کمتر از ۳ می‌باشد. میزان شاخص‌های AGFI، GFI و NFI نیز به ترتیب برابر با ۰/۹۰، ۰/۹۵ و ۰/۹۴ می‌باشد. همان‌طور که در شکل‌های ۱ و ۲ مشاهده می‌گردد ضریب مسیر اثر پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی معادل ۴۹ درصد محاسبه شده است. همچنین برای این پارامتر مقدار t ، ۵/۵ تخمین زده شده است. لذا بر این اساس، فرض صفر با ۹۹ درصد اطمینان رد می‌شود و با توجه به معنی داری و مثبت بودن این ضریب می‌توان بیان نمود که پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی در مناطق کمتر توسعه‌یافته روستایی استان‌های شمال کشور بر اجرای ماده ۸۸ قانون بخشی از مقررات مالی دولت تأثیر معنی داری دارد.

شکل ۱- مدل معادلات ساختاری-تفسیری پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی امکان و فضاهای ورزشی

شکل ۲- مقدار T-Value پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی امکان و فضاهای ورزشی

همان طور که در شکل ۱ نشان داده می شود، نتایج به دست آمده از تحقیق نشان داد که تمامی روابط بین سازه های تحقیق برقرار است. همچنین مقدار شاخص های برازش در جدول ۴ آمده است که نشان دهنده برازش مناسب مدل است.

جدول ۴- نتایج برازش پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی

نتیجه	مقدار مجاز	مقدار به دست آمده	شاخص	معیار برازش مدل
برازش مناسب	کمتر از ۳	۰/۶۵	K2/df	نسبت کای دو به درجه آزادی
برازش مناسب	کمتر از ۱	۰/۰۶۱	RMSEA	ریشه میانگین مجذورات
برازش مناسب	نزدیک صفر	۰/۰۲۷	RMR	ریشه مجذور مانده ها
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۴	NFI	شاخص برازش هنجار شده
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۵	NNFI	شاخص نرم برازندگی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۷	CFI	شاخص برازش تطبیقی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۷	IFI	شاخص برازش اضافی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۱	RFI	شاخص برازش نسبی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۵	GFI	شاخص برازندگی
برازش مناسب	بالاتر از ۰/۹	۰/۹	AGFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته

ماخذ: یافته های تحقیق

به منظور اعتبارسنجی، پایایی و روایی همگرا مدل پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی برآورد گردیده است. نتایج پایایی به روش همبستگی سؤالات با نمره کل، پایایی هر سؤال، روایی همگرایی و تشخیصی (تمایز) سازه های استخراجی بر اساس مدل نهایی در جدول زیر ارائه می شود.

جدول ۵- پایایی و روایی همگرا مدل پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی

مؤلفه	گونه	پایایی	همبستگی سؤال با نمره کل	آلفای کرونباخ	AVE	CR
پیامد	بهبود روند واگذاری اماکن و فضاهای ورزشی	۰/۷۷	۰/۵۳	۰/۷۵	۰/۵۶	۰/۸۶
	تشدید نظارت بر فرآیند خصوصی سازی	۰/۷۶	۰/۶۶			
	استقرار سیستم اطلاعاتی شفاف و بی طرف	۰/۷۴	۰/۵۷			
	انتقال صحیح مالکیت و مدیریت به بخش خصوصی	۰/۷۵	۰/۵۱			
	توانمندسازی بخش خصوصی	۰/۷۶	۰/۵۲			

ماخذ: یافته های تحقیق

نتایج جدول ۵ حاکی از این است که ضریب همبستگی سؤالات با نمره کل پرسشنامه بالاتر از $0/3$ و پایایی هر سؤال بیشتر از $0/5$ گزارش شد، که نشان می‌دهد سؤالات در سنجش مدل پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی از دقت کافی برخوردار است. علاوه بر این، پایایی به روش آلفای کرونباخ بالاتر از $0/6$ و پایایی مرکب نیز بیشتر از $0/7$ گزارش شد همچنین نتایج جدول نشان می‌دهد که برای هر سازه $CR > AVE$ و $AVE > 0.5$ از روایی همگرا برخوردار می‌باشد.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در این تحقیق ۵ شاخص مؤثر در مورد پیامدهای اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی در مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان‌های شمال کشور بیان شده است. بهبود روند واگذاری اماکن و فضاهای ورزشی؛ تشدید نظارت بر فرآیند خصوصی سازی؛ استقرار سیستم اطلاعاتی شفاف و بی طرف؛ انتقال صحیح مالکیت و مدیریت به بخش خصوصی؛ توانمندسازی بخش خصوصی؛ و چنانچه از منظر استراتژیک نگاه شود، منجر به تحولی نوین در اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی در مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان‌های شمال کشور با تأکید بر اجرای ماده ۸۸ قانون بخشی از مقررات مالی دولت می‌شود. همچنین نتایج تحقیق حاکی از آن است که بیشتر باشگاه‌های ورزشی در ایران دولتی هستند که همین امر مانعی در راه درآمدزایی بهینه است. بنابراین، تا هنگامی که دولت به باشگاه‌ها کمک می‌کند، آن‌ها نیز به سمت درآمدزایی نمی‌روند و متعاقب آن، بخش خصوصی نیز رغبتی برای سرمایه‌گذاری مستقیم در صنعت ورزش ندارد. به همین دلیل است که بسیاری از سرمایه‌گذاران ورزشی در بخش خصوصی از دست رفته‌اند. در واقع، فرآیند خصوصی سازی فرایندی اجرایی، مالی و حقوقی است که دولت‌ها در بسیاری از کشورهای جهان برای انجام اصلاحات در اقتصاد و نظام اداری کشور، آن را اجرا می‌کنند و در این میان اشتباهی که روی می‌دهد این است که گاهی تصور می‌کنند خصوصی سازی کنار گذاشتن دولت و نقش آن در جامعه است؛ در حالی که آنچه از اجرای سیاست مورد نظر است، کمتر شدن دخالت و مشخص کردن میزان و مقاصد این دخالت است. در واقع، خصوصی سازی وسیله‌ای برای بهبود عملکرد فعالیت‌های اقتصادی از طریق افزایش نقش نیروهای بازار است به شرطی که حداقل ۵۰ درصد از سهام دولتی به بخش خصوصی واگذار شود.

خصوصی سازی در سطوح و زمینه های گوناگون، کنترل، مالکیت و مدیریت را از اختیار بخش دولتی خارج می کند و به بخش خصوصی با هدف افزایش کارایی واگذار می کند. باید توجه داشت، در صورتی هدف اصلی خصوصی سازی یعنی افزایش کارایی محقق می شود که علاوه بر واگذاری مالکیت اماکن و فضاهای ورزشی به بخش خصوصی، حمایت فرهنگی، قانونی، مادی و معنوی، امکانات و تسهیلات، منابع سخت افزاری و زیربنایی و در نهایت، مدیریت و کنترل اماکن یاد شده نیز باید واگذار شوند. خصوصی سازی توانایی توسعه روابط بر اساس اعتماد و سود متقابل، ساختارهای تخت و مؤثر، برخورداری از سیستم ارزیابی عملکرد برای ارتقای کیفیت و توانایی تخصیص منابع و مدیریت ریسک، به ایجاد هم افزایی های مؤثر و مثبت در اقتصاد می انجامد. اهداف اصلی خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی در تمام کشورها: ارتقای بهره وری بنگاه های اقتصادی، ایجاد محیط رقابتی، کاهش انحصار دولتی، جذب سرمایه های خارجی و افراد متخصص، افزایش مشارکت مردم و در نهایت، ایجاد اقتصاد باز، می توانند بسیار عمل کنند. همان طور که در نتایج تحلیل داده های تحقیق مشاهده می گردد، تمامی عوامل مؤثر پیامدی شامل بهبود روند واگذاری اماکن و فضاهای ورزشی؛ تشدید نظارت بر فرآیند خصوصی سازی؛ استقرار سیستم اطلاعاتی شفاف و بی طرف؛ انتقال صحیح مالکیت و مدیریت به بخش خصوصی؛ توانمندسازی بخش خصوصی جز عوامل مؤثر در اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی در مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان های شمال کشور با تأکید بر اجرای ماده ۸۸ قانون بخشی از مقررات مالی دولت می باشد. نتایج این تحقیق با یافته های تحقیقات وانگ و همکاران (۲۰۱۲)، نگهداری و همکاران (۱۳۹۸)، محرم زاده و همکاران (۱۳۹۴) و پناهی و همکاران (۱۴۰۰) هم راستا است.

با توجه به یافته های متأثر از نتایج تحقیق پیشنهاد می شود سازمان های متولی و فعال در حوزه اجرای قانون خصوصی سازی اماکن و فضاهای ورزشی و به ویژه در مناطق کمتر توسعه یافته روستایی استان های شمال کشور به منظور اجرای عملی و مناسب این قانون به ترتیب در عوامل مؤثر پیامدی شامل: بهبود روند واگذاری، تشدید نظارت بر فرآیند خصوصی سازی، استقرار سیستم اطلاعاتی شفاف و بی طرف، انتقال صحیح مالکیت و مدیریت و همچنین توانمندسازی بخش خصوصی؛ سازگاری و تغییر ایجاد کنند و همچنین به علت فقدان قوانین حمایتی، نسبت به اصلاح قوانین مرتبط تلاش و اقدام عملی لازم اعمال نمایند.

منابع و مأخذ

- Afshari, M., Fattahpur Marandi, M., Mirsafian, H., & Mohammad Hasan, F. (2018). Financial Support: An Approach to Get Fund of Sports Projects in Western Azerbaijan Province. *Sport Management Studies*, 10(47), 67-84. (Persian)
- Ahmadi, M., Amirtash, A. M., & Safania, A. M. (2018). Factor Analysis of the Necessary Cultural Components before the Privatization of Sport. *Sport Management Studies*, 10(50), 37-62. (Persian)
- Butler, M. J. (2003). Managing from the inside out: drawing on 'receptivity' to explain variation in strategy implementation. *British Journal of Management*, 14, S47-S60.
- Crompton, J. L. (2014). Proximate development: an alternate justification for public investment in major sport facilities? *Managing Leisure*, 19(4), 263-282.
- Farahani, A., Alidoust Ghahfarrokhi, E., & Derakhshande Ghahferrokhi, S. T. (2015). An Investigation of Problems in Private Sport Clubs in Shahr-e-kord City. *Sport Management Journal*, 7(1), 53-67. (Persian)
- Gaini, A., Khabeiri, M., Sediq Sarvestani, R., Navabijad, S., Sajjadi, N., & Azizi, M. (2012). *Sports Management Guide*: Tehran: National Olympic Committee of the Islamic Republic of Iran. (Persian)
- KARAKOÇ, M., & SOYLEMEZ-KARAKOÇ, B. Privatization of Public Spaces and the Right to the City in the United States. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(44), 416-432.
- Karamzadeh, L., & Nasiri, M. (2023). Meta-analysis of factors and obstacles affecting the privatization of sports in Iran. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 22(60), 61-84. (Persian)
- Keshock, C. M. (2004). *The effects of economic impact information on the attitudes of potential sports sponsors operating in mid-size and small college communities*: The Florida State University.
- Khalili, H., Mohammadzadeh, Y., Masha allahi, A., & Nik khou, B. (2013). Evaluation of effective factors on the implementation of article 88 of the financial regulation law office of youth & sports in the government of Alborz province. *Applied Research in Sport Management*, 1(3), 33-42. (Persian)
- Khosravi, M. (2016). *Privatization of football club in Iran: From stock exchange to leasing*: Scholars' Press.
- Moharamzadeh, m., & Ghayebzadeh, s. (2016). Investigating the administrative challenges of privatization of sport facilities in city sports. *Contemporary Studies On Sport Management*, 5(10), 73-84. (Persian)

- Momenifar, F., Honari, H., & Raji, A. (2021). Identification and Prioritization of Indicators of Activation of the Private Sector in Resistance Economics in the National Sport. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 19(50), 27-42. (Persian)
- Nasseh, M. (2013). Evaluation of privatization in sports with the approach of assessing the strengths and weaknesses. *European journal of experimental biology*, 3(1), 631-636.
- Negahdari, F., Ghahraman Tabrizi, K., Sharifian, I., & Biabani, H. (2019). Identification and Ranking of the Dimensions of the Sports Entrepreneurial Ecosystem in Iran. *Sport Management Studies*, 11(57), 79-104. (Persian)
- Panahi, M., Esamailzadeh mogry, A., & Farsadamanollahi, G. (2021). Barriers to the Privatization and Implementation of Article 44 of the Constitution of Iran by the Metasynthesis Method. *Journal of Development & Evolution Mngement*, 13(44), 47-61. (Persian)
- Panjaitan, T. W. S. (2021). Public space privatisation: The experience of Indonesian cities.
- Qadiri Alamdari, I. (2014). *Evaluating the status of legal entities in the process of privatization from the point of view of the country's sports managers. Case study: Sports and youth departments of West Azarbaijan province.* (Persian)
- Razavi, S. M. H., Zabihi, I., & Alavi, S. H. (2016). *Marketing practices and private sector participation in sports*: Tehran: Bamdad Ketab. (Persian)
- Sajadi, h., Arabi, m., & Falahi, m. (2014). Investigation of the Privatization Process Effect on Productivity Indexes of Relinquished Companies. *Quarterly Journal of Economic Research and Policies*, 21(68), 49-64. (Persian)
- Sayadi, M. A., Seyed Ameri, M., & Fathollahi Parvaneh, O. (2019). Providing Strategy for Promote Partnership of Private Investment in Sport by Presenting Executive Solutions. *Sport Management Studies*, 11(57), 59-78. (Persian)
- Shank, M. D., & Lyberger, M. R. (2014). *Sports marketing: A strategic perspective*: Routledge.
- Soltanhoseini, M., Razavi, S. M. J., & Salimi, M. (2017). Identifying and Prioritizing Barriers to the Privatization of Soccer Industry in Iran Using Multi-Criteria Analysis and Copeland's Approach. *Sport Management Studies*, 9(41), 15-36. (Persian)
- Taheri, S. (2005). *Economic development and planning*: Tehran: Hestan. (Persian)
- Tari, f., & Hanifezadeh, I. (2013). The Role of Privatization and Restructuring in Ownership on Insurance Companies' Efficiency. *Majlis and Rahbord*, 20(75), 5-24. (Persian)
- Wang, Y., Fang, C., Xiu, C., & Liu, D. (2012). A new approach to measurement of regional inequality in particular directions. *Chinese Geographical Science*, 22, 705-717.

Zardoshtian, S., & Ghayeb Zadeh, s. (2019). Measuring the Outcome of Privatization of the Sports Facilities on Various Aspects of Sport for All and Championship Sport in Kermanshah Province. *Sport Management Studies*, 11(54), 129-152. (Persian)

Zare, a., Babaeian, a., Moradi, G. R., & Hosseini, s. a. (2015). The Identification and Prioritization of the Exiting Challenges of Privatization of Iranian Football Clubs Using PEST1 Model. *Sport Management Journal*, 6(4), 575-593. (Persian)

Identifying the consequences of the implementation of the law on the privatization of sports venues and spaces (Case study: less developed rural areas of the northern provinces of the country)

Gholamhassan Rahmanniya¹, Sedigheh Tootian Isfahani² and Gholamreza Hashemzadeh Khorasani³

Abstract

The purpose of the research is to identify the consequences of the implementation of the law on the privatization of sports facilities and spaces. This research has been carried out in a quantitative and descriptive-survey method. The method of collecting information is through documentary studies and a researcher-made questionnaire. The statistical population was made up of all the managers and experts in the general administrations of sports and youth, coaches and athletes of the northern provinces of the country, which amounted to 635 people. The statistical sample was determined according to Cochran's formula of 200 people and was randomly selected and asked for opinions. Data analysis was done using SPSS and Lisrel software. The findings of the research showed that all the effective factors including improving the process of handing over sports facilities and spaces, intensifying the supervision of the privatization process, establishing a transparent and impartial information system, the correct transfer of ownership and management to the private sector, and empowering the private sector are among the effective factors in the implementation of privatization. The consequences of the influencing factors on the law of privatization of sports places and spaces lead to change and evolution in the implementation methods according to the characteristics of the less developed areas of the northern provinces of the country.

Keywords: consequences of privatization, sports facilities and spaces, Article 88 of the law, less developed areas.

PhD Student of Public Administration, Department of Management, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Corresponding Author, Associate Professor, Department of Public Administration, West Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email Address: tootian_ir@yahoo.com.

Associate Professor, Department of Industrial Management, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.